

นวัตกรรมด้านการนิเทศการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้การนิเทศภายในแบบ

PHAIYAI Model โรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต ๑

โดย

นางสาวอมรพรรณ เกษทอง

ครู

โรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี

กิตติกรรมประกาศ

รายงานผลการพัฒนานวัตกรรม เรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้การนิเทศภายในแบบ PHAIYAI Model โรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต ๑ ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสามารถของกลุ่มงานนิเทศ ติดตามและประเมินผลระบบบริหารและการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑ ที่ให้แนวทางและคู่มือคู่มือการนิเทศภายใน โรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

ขอขอบพระคุณศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร คณะครูบุคลากร ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ แนะนำแนวทางการปฏิบัติและตรวจสอบแก้ไข ผู้รายงานมีความซาบซึ้งใจในความสามารถของท่านเป็นอย่างยิ่งและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

อมรพรรณ เกษทอง
มิถุนายน ๒๕๖๖

ชื่อ : นางสาวอมรพรรณ เกษทอง

ชื่อนวัตกรรม : การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้การนิเทศภายในแบบ

PHAIYAI Model ของโรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑

ปีการศึกษา ๒๕๖๔- ๒๕๖๕

บทคัดย่อ

ในการพัฒนานวัตกรรมการนิเทศภายใน PHAIYAI Model ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ
๑) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการทำงานแบบมีส่วนร่วมของครู ๒) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูและ
พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ๓) เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้
ในการพัฒนานวัตกรรม ได้แก่ ครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่ ปีการศึกษา ๒๕๖๔
จำนวน ๑๐ คน นักเรียนโรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุบลราชธานี เขต ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ จำนวน ๙๖ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ประกอบด้วย ประเมินทักษะการทำงานแบบมีส่วนร่วมของครู แบบนิเทศการจัดทำแผนการจัด
ประสบการณ์/แผนการจัดการเรียนรู้ แบบนิเทศการจัดประสบการณ์/การจัดการเรียนรู้ ประเมินความพึง
พอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายใน พร้อมทั้งข้อมูลสารสนเทศการรายงานผลการประเมินตนเองของ
สถานศึกษา ซึ่งระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนานวัตกรรมตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ ผลการพัฒนา
นวัตกรรมพบว่า

๑. ผลการประเมินทักษะการทำงานแบบมีส่วนร่วมของครู อยู่ในระดับ ดีมาก

๒. ผลการประเมินด้านการจัดการเรียนรู้ของครู มีผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน อยู่ในระดับ ดีมาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับปฐมวัย ร้อยละของ
นักเรียนที่มีผลการประเมินพัฒนาการแต่ละด้านในระดับ ๓ ขึ้นไป ร้อยละเฉลี่ยรวมทั้ง ๔ ด้าน คิดเป็น ๗๐.๕๓
ระดับประถมศึกษา ร้อยละของนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละรายวิชาในระดับ ๓ ขึ้นไป
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๗๐

ข้อมูลผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการประเมิน
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับ ดี ขึ้นไป ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
ปีการศึกษา ๒๕๖๕ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๓. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศภายในแบบ PHAIYAI Model
มีผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในเมื่อสิ้นสุดการนิเทศภายใน อยู่ในระดับ พึงพอใจ
มากที่สุด

นั่นแสดงว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้การนิเทศภายในแบบ PHAIYAI Model
สามารถพัฒนาการทำงานแบบมีส่วนร่วมของครู พัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของ
ผู้เรียน รวมทั้งพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์	๒
ความสำคัญหรือประโยชน์ของนวัตกรรม	๒
ขอบเขต	๓
กรอบแนวคิดในการพัฒนานวัตกรรม	๓
นิยามศัพท์เฉพาะ	๔
บทที่ ๒ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	๕
บทที่ ๓ วิธีการพัฒนานวัตกรรม	๑๑
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๖
บทที่ ๕ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๗
บรรณานุกรม	๑๘
ภาคผนวก	๑๙

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่

๑	กรอบแนวคิดของการพัฒนานวัตกรรม	๓
๒	แสดงขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียน	๙
๓	วิธีการดำเนินการพัฒนานวัตกรรมการนิเทศภายใน PHAIYAI Model	๑๓

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคุณภาพศึกษาให้เกิดคุณภาพนั้น สิ่งหนึ่งที่เป็นคุณภาพของผู้เรียน ที่เชื่อมั่นว่าคุณภาพผู้เรียน จะเกิดได้และบรรลุหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๓ และมาตรฐานการเรียนรู้และ ตัวชี้วัด (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ นั้น จะต้องมีการ กระบวนการสู่ความสำเร็จ มีองค์ประกอบและปัจจัยคือ คุณภาพของผู้เรียน ที่โรงเรียนต้องประกันคุณภาพต่อ ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโรงเรียนว่าผู้เรียนจะต้องมีคุณภาพและมาตรฐานตามหลักสูตร มีทักษะที่ จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๓ ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจะต้องมีการกระบวนการสู่ความสำเร็จในการพัฒนา ๓ กระบวนการ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่ง กระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นภารกิจจำเป็นต่อการจัดการศึกษาที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลาย ฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน บุคลากรที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานจัด การศึกษา จำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ ซึ่งการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือ ชี้แนะและพัฒนางานให้ ประสบผลสำเร็จ ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อีกทั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเหลือสนับสนุนให้ กระบวนการบริหาร และกระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของประเทศ ทั้งยังเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ต้องพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะที่ จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อเข้าสู่การปฏิรูปการศึกษาและการจัดการศึกษาในยุคประเทศไทย ๔.๐ ตลอดทั้ง มาตรฐานการศึกษาของชาติที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีทักษะวิชาการ ทักษะ อาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการเป็นผู้นำ และทักษะการนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม กระบวนการขับเคลื่อนการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานการนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนา ปรับปรุง และเพิ่ม ประสิทธิภาพในการจัดการการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจในด้ว การบริหารจัดการด้านหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ภายใต้กรอบนโยบายของพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๖ จะพบว่ากระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนสำคัญที่สุดนั้น จะต้องเริ่มจากการพัฒนาโดย โรงเรียน/ สถานศึกษา การพัฒนาศักยภาพของโรงเรียน สถานศึกษาจะประกอบด้วยปัจจัยที่หลากหลาย องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งคือกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการเชิงบริหารเพื่อ ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการศึกษาและการเรียนรู้เป็นฐานสำคัญ การบริหารที่เกิดจากความร่วมมือ และยึดหลักความเสมอภาคและความเป็นประชาธิปไตยมีข้อปฏิบัติหรือข้อตกลงร่วมกัน ที่จะดำเนินงานให้

บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ เป็นกลไกของการชี้้นำให้ความช่วยเหลือ ควบคุม กำกับ ติดตาม ให้การปฏิรูป การเรียนรู้ภายในโรงเรียนก้าวไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทุกคนต้องคิดทบทวน และแสวงหาแนวทางพัฒนา โดยการใช้การนิเทศภายในเป็นยุทธศาสตร์สำคัญควบคู่ไปกับการปฏิรูปการเรียนรู้ ในโรงเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา

โรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่ ได้ดำเนินการร่วมระดมความคิดเห็นในผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา ในปีที่ผ่านมา คือปีการศึกษา ๒๕๖๔ จากแผนการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น และ สรุจุดเด่นและจุดควรพัฒนา วิธีการพัฒนาที่คาดว่าจะนำมาใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นในปี ต่อไปแล้วนั้น ได้กล่าวประเด็นการนิเทศไว้ว่า ให้มีการนิเทศ กำกับติดตามการจัดการเรียนการสอนที่เน้น กระบวนการคิด และลงมือปฏิบัติจริง อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สะท้อนปัญหา ระดมความคิดเห็น เพื่อหา ข้อเสนอแนะในการจัดทำแนวทางการดำเนินงานในปีต่อไป ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสภาพปัจจุบันโรงเรียนยังเป็นปัญหา และจำเป็นต้องพัฒนาการนิเทศอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง

สภาพปัจจุบันบุคลากรในโรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่ได้รับคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียน เป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑ ดังนั้นการขับเคลื่อนการนิเทศจึงต้องดำเนินการร่วมมือกันให้เกิดเป็นระบบทั้งโรงเรียน ทั้งการดำเนินการนิเทศ ยังใช้เครื่องมือที่มีความแตกต่างกันของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และระบบการจัดการของเวลาในการ ขับเคลื่อนยังไม่ชัดเจนทำให้ครูนิเทศและผู้รับการนิเทศไม่เกิดการพัฒนาครูจากการนิเทศเท่าที่ควร จึงปรับใช้ รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็น “PHAIYAI Model” เพื่อการขับเคลื่อนการนิเทศให้เกิดคุณภาพแก่ครู และส่งผลต่อนักเรียน พร้อมทั้งเกิดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่ต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมและพัฒนากการทำงานแบบมีส่วนร่วมของครู
๒. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน
๓. เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน

ความสำคัญหรือประโยชน์ของนวัตกรรม

ความสำคัญของนวัตกรรมการนิเทศภายในแบบ “PHAIYAI Model” เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนกระบวนการนิเทศให้เกิดคุณภาพแก่ครู ส่งผลต่อนักเรียน และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่ ตามความพร้อมและบริบทของสถานศึกษา

ขอบเขต

๑. กลุ่มเป้าหมาย

- ครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ จำนวน ๑๐ คน
- นักเรียนโรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ จำนวน ๙๖ คน

๒. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การนิเทศภายในแบบ PHAIYAI Model

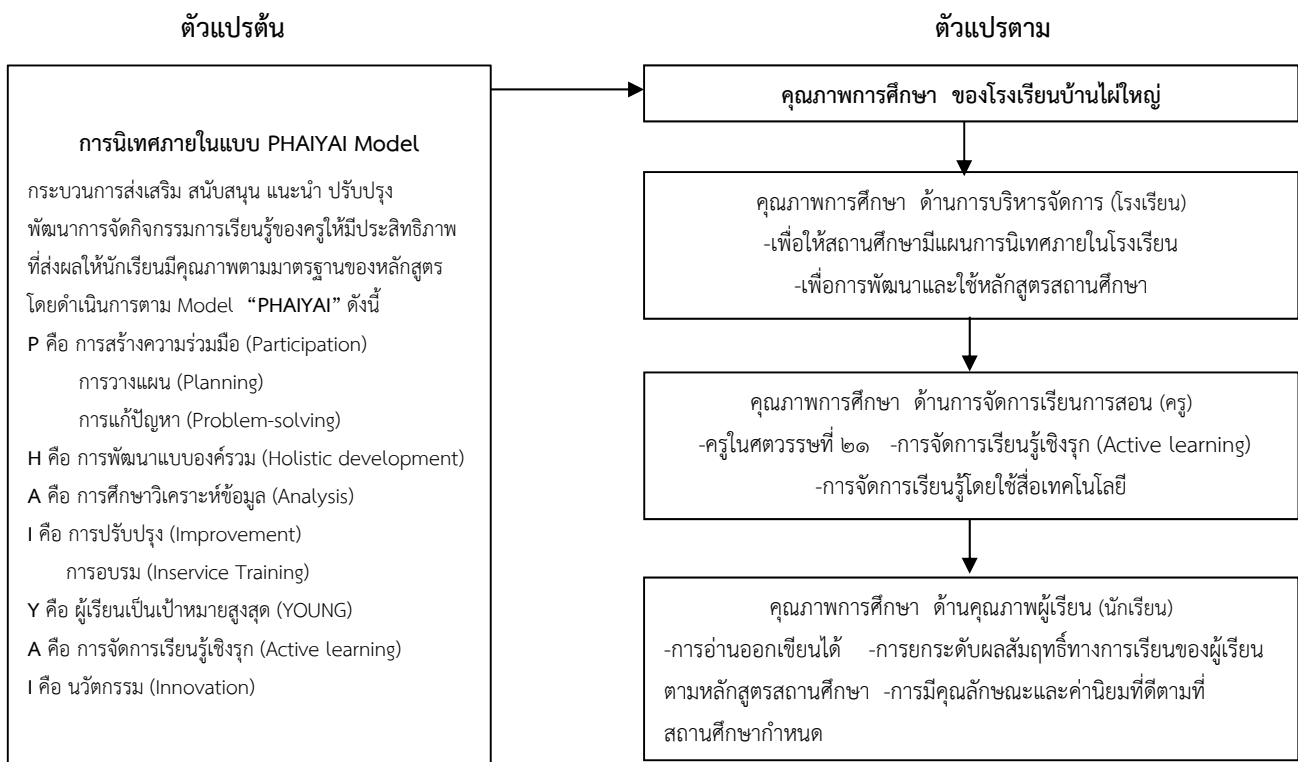
ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพการศึกษา

๓. ระยะเวลาในการพัฒนานวัตกรรม

- ๑ ปีการศึกษา (๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๖)

กรอบแนวคิดในการพัฒนานวัตกรรม

แนวคิดในการพัฒนานวัตกรรมการนิเทศภายในแบบ “PHAIYAI Model” ดังภาพประกอบ ๑

ภาพประกอบ ๑ กรอบแนวคิดของการพัฒนานวัตกรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

-**นวัตกรรม** หมายถึง ความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้ว ให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น

-**การนิเทศภายใน** หมายถึง การให้คำแนะนำ ช่วยเหลือชี้แนะเพื่อแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ ที่ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตร

-**การอ่านออกเขียนได้** หมายถึง ความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนในด้านภาษาที่มีสมรรถนะในด้านการอ่านการเขียนได้ตามระดับชั้น

-**การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning)** หมายถึง การออกแบบการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง สร้างองค์ความรู้ ผ่านการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) การได้ปฏิบัติงาน สร้างสรรค์งานและนำเสนอองานด้วยตัวเอง

-**การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ เทคโนโลยี** หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่นำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอน ที่อยู่ในรูปแบบ ระบบ เครื่องมือ สื่อ และวิธีการ

-**การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน** หมายถึง การที่โรงเรียนและครูผู้สอนมีการร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาและร่วมกันตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความก้าวหน้าในการเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงความแตกต่างของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

-**คุณภาพการศึกษา** หมายถึง การพัฒนาโรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่ ในด้านการบริหารจัดการที่มุ่งเน้น เพื่อให้สถานศึกษามีแผนการนิเทศภายในโรงเรียน และเพื่อการพัฒนาและใช้หลักสูตรสถานศึกษา, ด้านการจัดการเรียนการสอน ที่พัฒนาครูสู่ครูในศตวรรษที่ ๒๑ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) และการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยี, ด้านคุณภาพผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนด้านการอ่านออกเขียนได้ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา และการมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด

-**การนิเทศภายในแบบ PHAIYAI Model** หมายถึง กระบวนการส่งเสริม สนับสนุน แนะนำ ปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ ที่ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตร โดยดำเนินการตาม Model “PHAIYAI” ดังนี้ P คือ การวางแผน (Planning) การแก้ปัญหา (Problem-solving), H คือ การพัฒนาแบบองค์รวม (Holistic development), A คือ การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis), I คือ การปรับปรุง (Improvement) การอบรม (Inservice Training), Y คือ ผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุด (YOUNG), A คือ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning), I คือ นวัตกรรม (Innovation)

บทที่ ๒

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้การนิเทศภายในแบบ PHAIYAI Model โรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต ๑ ได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน
๒. จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน
๓. หลักการของการนิเทศภายในโรงเรียน
๔. กระบวนการและขั้นตอนนิเทศภายในโรงเรียน
๕. เทคนิค วิธีการนิเทศภายในโรงเรียน

ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นกิจกรรมสำคัญที่สุดในการสนับสนุนการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นหน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหาร สถานศึกษาต้องดำเนินการให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียนและครูปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ภายในชั้นเรียนและโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำว่า “การนิเทศ” มาจากภาษาอังกฤษว่า “Supervision ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ หมายถึง ชี้แจงแสดง จำแนก (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ๒๕๖๒)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ๒๕๖๒) ให้ความหมายว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึงการ ปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครูในโรงเรียน ในการปรับปรุงพัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามกรอบหลักสูตร กำหนด

สาโรช บัวศรี (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ๒๕๖๒) ได้ให้ความหมายของการนิเทศว่า การนิเทศเป็นการช่วยเหลือดูแลและตรวจตรา แนะนำสนับสนุนส่งเสริมและเกื้อกูล เพื่อให้งานฝ่ายวิชาการและธุรการในโรงเรียนหรือแต่ละลักษณะงานเกิดผลดีซึ่งไม่ เกี่ยวกับการบังคับบัญชาแต่ประการใด แต่เป็นการแนะนำช่วยเหลืออย่างเปิดเผย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ๒๕๖๒) ให้ความหมายการนิเทศการศึกษาหมายถึง ความพยายามทุกชนิดของผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษาครูและ/หรือผู้อื่นที่ ทำงานการศึกษาเพื่อช่วยให้เกิดสิ่งต่อไปนี้

๑. ครูรู้จักวิธีปรับปรุงการสอนและการให้การศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
๒. ช่วยให้เกิดความมั่งคั่งในวิชาชีพทางการศึกษา
๓. ช่วยพัฒนาครู
๔. ช่วยเหลือและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา
๕. ช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีสอน
๖. ช่วยเหลือและปรับปรุงการประเมินผลการสอน

จากความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนที่นักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาที่กล่าวไว้สรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานร่วมกัน ระหว่างบุคลากรทุกคนในโรงเรียน การให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ชี้แนะเพื่อแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ ที่ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตร

จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๔๗ : ๑๘๐-๑๘๑)

๑. เพื่อให้การศึกษามีศักยภาพในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตร และให้เป็นไปตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕

๒. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ

๓. เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนสังคมทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน

๔. เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้ทักษะและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน ตลอดจนความต้องการในวิชาชีพ

๕. เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาปฏิรูประบบบริหาร โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจและร่วมรับผิดชอบ ชื่นชมในผลงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ๒๕๖๒) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศภายในไว้ว่า

๑. เป็นการช่วยให้ครูผู้สอนสามารถปรับปรุงตนเอง และกิจกรรมการเรียนการสอน

๒. สามารถพัฒนาพฤติกรรม บุคลิกภาพการสอนของครูให้ดีขึ้น

๓. สนับสนุนความรู้ความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

๔. กำกับ ควบคุม ติดตามผลการปฏิบัติของครูในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

๕. ส่งเสริมความสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกันเป็นคณะ

รัชนิย พรธพนานิช (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ๒๕๖๒) ได้สรุป

จุดมุ่งหมายของการนิเทศได้ ๓ ประการ คือ

๑. เพื่อพัฒนาคุณภาพคน ให้มีความรู้ ความสามารถอย่างได้ผล มีความรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี ทำงานครบวงจร คือ คิด ทำ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

๒. เพื่อพัฒนาคุณภาพงาน โดยไม่ได้มาเฉพาะประสิทธิผลของงานเพียงอย่างเดียว แต่เน้นที่ประสิทธิภาพของงานเป็นสำคัญ

๓. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างจิตใจและความคิดให้กว้างขวาง มองการณ์ไกลมุ่งประโยชน์ของส่วนร่วมสังคมและประเทศชาติ มีคุณธรรมและจิตสำนึก ต้องพัฒนาคน พัฒนางานอย่างต่อเนื่องไม่ติดอยู่ในกรอบข้อจำกัดของปัญหา อุปสรรค หรือทรัพยากรแต่อย่างใด

จากแนวคิดของนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน มุ่งพัฒนาการทำงานร่วมกัน ของบุคลากร เพื่อปฏิบัติงานให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพสูงสุด

หลักการของการนิเทศภายในโรงเรียน

หลักการนิเทศการศึกษา เป็นแนวทางหรือกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น เพื่องานนิเทศการศึกษาตามความคิดเห็น ความเชื่อและประสบการณ์ของนักการศึกษา ดังนี้

สังต์ อุทรานันท์ (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ๒๕๖๒) กล่าวว่าหลักการนิเทศการศึกษา มีดังนี้

๑. การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
๒. การนิเทศมีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของนักเรียน แต่การดำเนินงานนั้นจะกระทำโดยผ่าน “ตัวกลาง”

คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา

๓. การนิเทศการศึกษา (ในประเทศไทย) เป็นบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย
 ชารี มณีศรี (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ๒๕๖๒) ให้ความเห็นว่า
 หลักการเบื้องต้นของการนิเทศการศึกษา มีดังนี้

๑. เป็นการช่วยกระตุ้นการประสานงานและแนะนำ
๒. ตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย
๓. เป็นกระบวนการส่งเสริมสร้างสรรค์
๔. เกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตร
๕. เป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์
๖. มุ่งส่งเสริมบำรุงขวัญ
๗. มีจุดมุ่งหมายชัดเจนช่องว่างระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน : ๒๕๖๒) ได้ให้หลักการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาที่นำไปสู่ความสำเร็จ ดังนี้

๑. การนิเทศภายในโรงเรียน จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามขั้นตอนกระบวนการ
 นิเทศ

๒. บุคลากรที่เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียน คือ ผู้บริหาร
 การนิเทศภายในโรงเรียน โรงเรียนจะต้องดำเนินการโดยเปิดโอกาสให้คณะครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการ
 ดำเนินการ จะต้องสอดคล้องกับความต้องการความจำเป็นในการพัฒนาครูในโรงเรียนและสอดคล้องกับระดับ
 พัฒนาการของครู

จากแนวคิดของนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา สรุปได้ว่า หลักการของการนิเทศ
 ภายในโรงเรียน เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ตามความต้องการและความ
 จำเป็นในการพัฒนา โดยมีเป้าหมายเดียวกันคือคุณภาพของนักเรียน

กระบวนการและขั้นตอนนิเทศภายในโรงเรียน

สัจด์ อุทรานันท์ (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ๒๕๖๒) กล่าวถึง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนากระบวนการ การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. การวางแผน (Planning-P)
๒. การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ (Informing-I)
๓. การปฏิบัติการนิเทศ (Doing-D)
๔. การสร้างเสริมขวัญกำลังใจ (Reinforcing-R)
๕. การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E)
๖. การรายงานผลการนิเทศ (Reporting-R)

๑. การวางแผน (Planning-P) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะทำการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาและความต้องการจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศ รวมทั้งวางแผนถึงขั้นตอนการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาและความต้องการจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศ รวมทั้งวางแผนถึงขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศ

๒. การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ (Informing-I) เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้ ความเข้าใจถึงสิ่งที่จะดำเนินการ ว่าต้องอาศัยความรู้ ความสามารถอย่างไรบ้าง จะมีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร และจะดำเนินการอย่างไรให้ผลงานออกมาอย่างมีคุณภาพ ขั้นตอนนี้จำเป็นทุกครั้งสำหรับเริ่มการนิเทศที่จัดขึ้นใหม่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม และมีความจำเป็นสำหรับงานนิเทศที่ยังเป็นไปไม่ได้ผล หรือได้ผลไม่ถึงขั้นที่พอใจ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องทบทวนให้ความรู้ใน การปฏิบัติงานที่ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

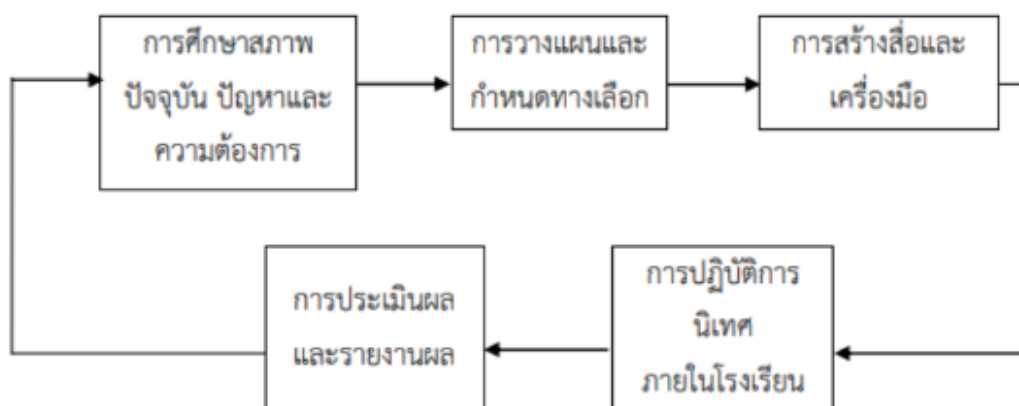
๓. การปฏิบัติการนิเทศ (Doing-D) ประกอบด้วย การปฏิบัติงาน ๓ ลักษณะ คือ การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ (ครู) การปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ (ผู้นิเทศ) การปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ (ผู้นิเทศ) การปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ (ผู้บริหาร)

๔. การสร้างเสริมขวัญกำลังใจ (Reinforcing-R) เป็นขั้นตอนของการเสริมแรงของผู้บริหาร เพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและบังเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานขั้นนี้อาจดำเนินไปพร้อม ๆ กับผู้รับการนิเทศที่กำลังปฏิบัติงานหรือการปฏิบัติงานได้เสร็จสิ้นแล้วก็ได้

๕. การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) เป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านไป แล้วว่าเป็นอย่างไร หลังจากการประเมินผลการนิเทศ หากพบว่ามีปัญหาหรือมีอุปสรรคอย่างใดอย่างหนึ่งทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผล จะต้องมีการปรับปรุง แก้ไข ซึ่งการปรับปรุงแก้ไข อาจทำได้โดยการให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่ปฏิบัติใหม่อีกครั้ง ในกรณีที่ผลงานยังไม่ถึงขั้นน่าพอใจหรือได้ดำเนินการปรับปรุงการดำเนินงานทั้งหมดไปแล้ว ยังไม่ถึงเกณฑ์ที่ต้องการ สมควรที่จะต้องวางแผนร่วมกันวิเคราะห์หาจุดที่ควรพัฒนา หลังใช้วัตรกรรมด้านการเรียนรู้เข้ามาในเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ๒๕๖๒) ได้กำหนดขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา

ลำดับความสำคัญของปัญหา การวางแผนดำเนินการ วางแผนการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการติดตาม และประเมินผล

ภาพประกอบ ๒ แสดงขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียน

จากแนวคิดของนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา สรุปได้ว่า กระบวนการและขั้นตอนนิเทศภายใน โรงเรียน เป็นการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การช่วยเหลือครูผู้สอนในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้

เทคนิค/วิธีการนิเทศภายในโรงเรียน

เทคนิคหรือวิธีการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน มุ่งเน้นการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน การจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นงานสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ โดยเลือกวิธีการจัดการนิเทศให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และบุคลากรภายในโรงเรียน

การนิเทศแบบพัฒนาการ (Developmental Supervision)

กลี๊กแมน กอร์ดอนและรอสกอร์ดอน (Glickman Gordon and Ross-Gordon) กล่าวว่า ผู้นิเทศต้องพิจารณาเลือกใช้ยุทธวิธีการนิเทศแบบพัฒนาการที่เหมาะสมสำหรับการนิเทศครูในองค์ประกอบต่อไปนี้คือ

- ๑) ระดับพัฒนาการของครูและระดับความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม
- ๒) ความรู้ความเชี่ยวชาญ
- ๓) ความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่
- ๔) การยอมรับและผูกพันต่อภาระหน้าที่

การนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ (Differentiated Supervision)

แกลทเทอร์น (Allan Glatthorn, ๑๙๘๔) ได้เสนอระบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการไว้ ๔ วิธีคือ

- ๑) การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision)
- ๒) การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development)
- ๓) การนิเทศแบบพัฒนาตนเอง (Self-directed Development)
- ๔) การนิเทศโดยผู้บริหาร (Administrative Monitoring) (ภิญทิรา สุปการ, ๒๕๕๗)

สอดคล้องกับแกลทอร์น (วราพล ดิลกทวีวัฒนา, ๒๕๖๐) ได้เสนอรูปแบบการนิเทศไว้โดยสรุป ดังนี้

๑. การนิเทศทางตรง (Direct Supervision) เป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศให้การแนะนำ ชี้แนะผู้รับการนิเทศหรือครูโดยตรง

๒. การนิเทศทางอ้อม (Nondirective Supervision) เป็นการนิเทศที่ยึดหลักว่าครูเป็นผู้รู้ดีที่สุดว่า จะต้องปรับเปลี่ยนอะไร ส่วนผู้นิเทศมีหน้าที่เพียงช่วยกระตุ้นให้ครูกิจและทำสิ่งต่าง ๆ เป็นเพื่อคูคิดในการปรับปรุงการทำงาน

๓. การนิเทศเดี่ยว (Individual Supervision) เป็นการให้ความช่วยเหลือครูเป็นรายบุคคล ผู้นิเทศต้องเป็นผู้ที่มีความชำนาญและสามารถให้คำปรึกษาครูได้เป็นรายกรณี

๔. การนิเทศกลุ่ม (Group Supervision) ผู้นิเทศเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกกลุ่มสร้างปฏิสัมพันธ์สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน

๕. การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เป็นการนิเทศที่เน้นการปรับปรุงการสอนของครูอย่างเข้มข้น วางแผนอย่างเป็นระบบนิเทศอย่างครอบคลุมทุกขั้นตอนจนครบวงจรและทำซ้ำหลาย ๆ ครั้ง

๖. การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) เป็นการนิเทศที่ครูตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาวิชาชีพ โดยสังเกตการสอนซึ่งกันและกันในชั้นเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และอภิปรายความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

๗. การนิเทศแบบพัฒนาตนเอง (Self-directed Development) เป็นการพัฒนางานในวิชาชีพด้วยตนเองและได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือตามที่ต้องการ การนิเทศแบบนี้จะเหมาะกับครูที่มีความรู้ความสามารถและต้องการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

๘. การนิเทศโดยผู้บริหาร (Administrative Monitoring) เป็นการนิเทศโดยผู้บริหารมุ่งเน้นการช่วยเหลือแนะนำเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

โดยจากรูปแบบของการนิเทศการศึกษาที่นักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศหลาย ๆ ท่านได้บอกไว้พอสรุปได้ว่า รูปแบบการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ที่เน้นมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อกันกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ที่สามารถทำงานร่วมกันได้ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รูปแบบการนิเทศจะมีความหลากหลายตามนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน สามารถยึดรูปแบบการนิเทศแบบใดแบบหนึ่งหรือผสมผสานกันหลายรูปแบบได้แล้วแต่ความเหมาะสมโดยคำนึงถึงบริบท สถานการณ์และจุดมุ่งหมายที่จะต้องทำการนิเทศการศึกษาด้วย

บทที่ ๓

วิธีการพัฒนานวัตกรรม

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้การนิเทศภายในแบบ PHAIYAI Model โรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต ๑ มีวิธีการดำเนินการพัฒนานวัตกรรมต่อไปนี้

๑. กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา
๒. การออกแบบนวัตกรรม
๓. วิธีการดำเนินการ
๔. สารสนเทศข้อมูล
๕. การสร้างเครื่องมือในการนิเทศ
๖. ผลสำเร็จที่ได้และการนำผลไปใช้

๑. กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา

๑.๑ กลุ่มเป้าหมาย

- ครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ จำนวน ๑๐ คน
- นักเรียนโรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ จำนวน ๙๖ คน

๑.๒ ตัวแปรที่ศึกษา

- ตัวแปรต้น ได้แก่ การนิเทศภายในแบบ PHAIYAI Model
- ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพการศึกษา

๑.๓ ระยะเวลาในการพัฒนานวัตกรรม

- ๑ ปีการศึกษา (๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๖)

๒. การออกแบบนวัตกรรม

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้การนิเทศภายในแบบ PHAIYAI Model โรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต ๑ มีการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ตามรูปแบบนวัตกรรม PHAIYAI Model ดังนี้

P คือ

การสร้างความร่วมมือ (Participation)

ผู้บริหาร และคณะครู ร่วมมือกันวิเคราะห์สภาพปัญหาการนิเทศและการจัดการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายในการนิเทศและเงื่อนไขความสำเร็จร่วมกัน

การวางแผนการนิเทศ (Planning)

ผู้บริหาร คณะครู ประชุมปรึกษาหารือ ร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน กำหนดวัตถุประสงค์ แต่งตั้งคณะทำงาน จัดทำปฏิทินการดำเนินงาน

การแก้ปัญหา (Problem-solving)

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ มีดังนี้

- ๑.๑ เพื่อทราบสภาพการศึกษาและคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในขณะนั้น
- ๑.๒ เพื่อทราบสภาพที่เป็นปัญหา
- ๑.๓ เพื่อทราบความต้องการ
- ๑.๔ เพื่อกำหนดแนวทางตัดสินใจในการแก้ปัญหา
- ๑.๕ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ไปสู่นาาคตที่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๑.๖ เพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

H คือ

การพัฒนาแบบองค์รวม (Holistic development)

กระบวนการจัดการศึกษาและพัฒนาศักยภาพของครู นักเรียน และโรงเรียนอย่างสมดุล

A คือ

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis)

การวิเคราะห์บริบทต่าง ๆ ทางสังคม นโยบายและข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษารวมทั้งความต้องการจำเป็นต้อง (Need Assessment) เพื่อจะได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

I คือ

การปรับปรุง (Improvement)

เป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมาแล้วว่าเป็นอย่างไร หลังจากการประเมินผลการนิเทศ หากพบว่ามีปัญหาหรือมีอุปสรรคอย่างใดอย่างหนึ่งทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผล จะต้องมีการปรับปรุง แก้ไข ซึ่งการปรับปรุงแก้ไข อาจทำได้โดยการให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่ปฏิบัติใหม่อีกครั้ง ในกรณีที่ผลงานยังไม่ถึงขั้นน่าพอใจหรือได้ดำเนินการปรับปรุงการดำเนินงานทั้งหมดไปแล้ว ยังไม่ถึงเกณฑ์ที่ต้องการ สมควรที่จะต้องวางแผนร่วมกันวิเคราะห์หาจุดที่ควรพัฒนา หลังใช้นวัตกรรมด้านการเรียนรู้เข้ามา
นิเทศ

การอบรม (Inservice Training)

การอบรมพัฒนาตนเองของครูเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและการให้ความรู้กับ
บทบาทของบุคลากรนิเทศ

Y คือ

ผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุด (YOUNG)

การนิเทศมีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของนักเรียน แต่การดำเนินงานนั้นจะกระทำโดยผ่าน “ตัวกลาง”
คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา

A คือ

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning)

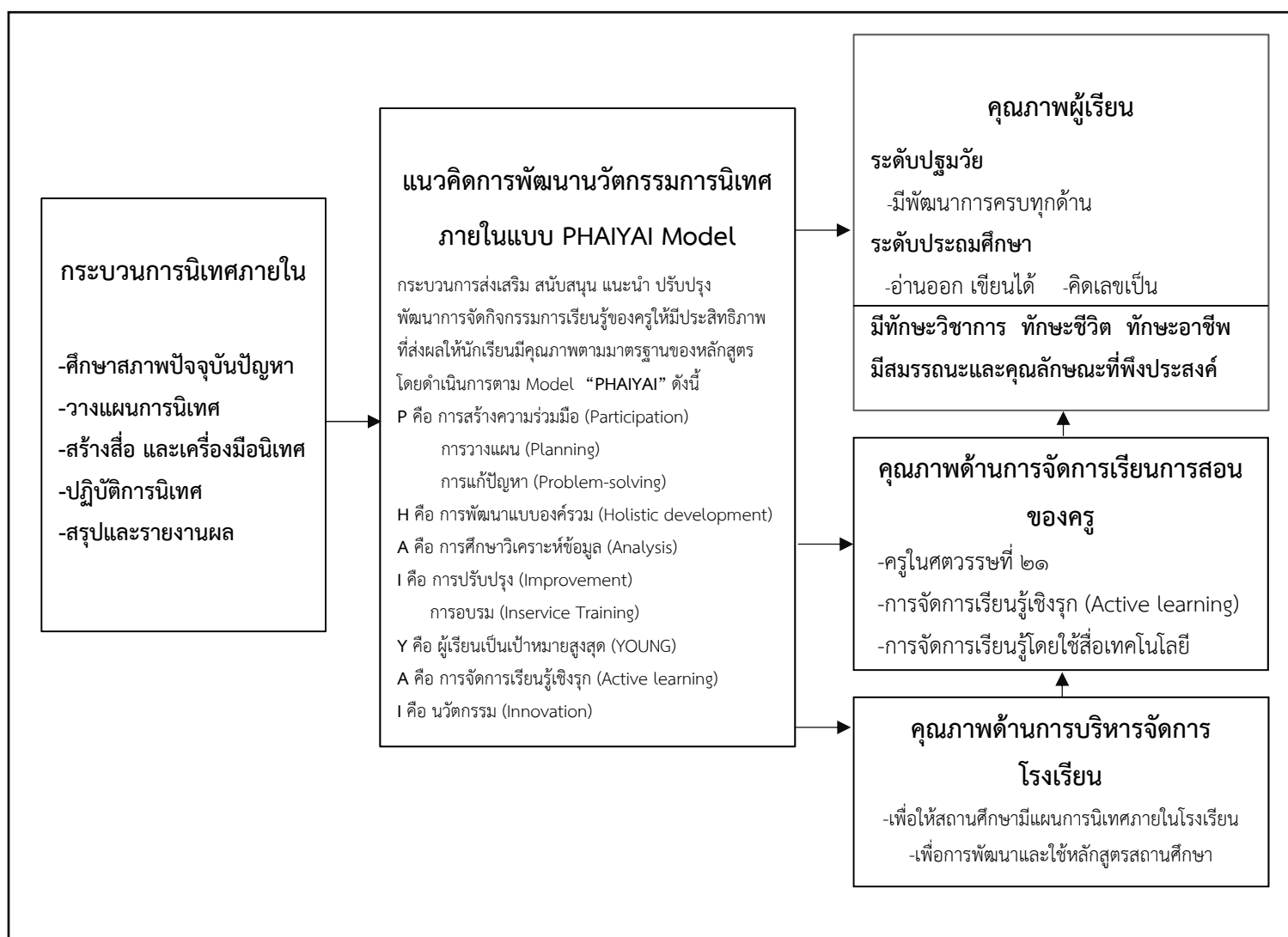
การออกแบบการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง สร้างองค์ความรู้ ผ่านการคิด
ขั้นสูง (Higher-Order Thinking) การได้ปฏิบัติงาน สร้างสรรค์งานและนำเสนองานด้วยตัวเอง

I คือ

นวัตกรรม (Innovation)

ความคิด การปฏิบัติ วิธีการที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่
แล้ว ให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น และพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษาตามบริบท

๓. วิธีการดำเนินการพัฒนานวัตกรรมการนิเทศ

ภาพประกอบ ๓ วิธีการดำเนินการพัฒนานวัตกรรมการนิเทศภายใน PHAIYAI Model

๔. สารสนเทศข้อมูล

- แผนและคู่มือการนิเทศตามบริบทของโรงเรียน
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้
- ผลการทดสอบคุณภาพผู้เรียนระดับประเทศทั้ง NT และ O-NET สูงขึ้น ร้อยละ ๓ ผู้เรียนมีสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นไปตามจุดเน้นของหลักสูตร
- ผลงานการปฏิบัติที่ดีของครูและนักเรียน

๕. การสร้างเครื่องมือในการนิเทศ

ความหมายของสื่อและเครื่องมือ

๑. สื่อการนิเทศการศึกษา หมายถึงสิ่งที่จะช่วยในการปฏิบัติการนิเทศ เพื่อแก้ปัญหาและพิจารณาการทำงานของครู เช่น บทเรียนด้วยตนเอง วิดีโอเทป เครื่องบันทึกเสียง ฯลฯ

๒. เครื่องมือนิเทศการศึกษา หมายถึงสิ่งที่ใช้ในการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ผู้นิเทศทราบถึงที่มาของปัญหา และความต้องการ และวางแผนแก้ปัญหาได้ถูกต้อง เช่น แบบทดสอบแบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมินค่า ฯลฯ ชนิดของสื่อและเครื่องมือ จำแนกตามลักษณะใช้งานได้ ๒ ชนิด คือ

๑. สื่อและเครื่องมือสำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีดังนี้

๑.๑ แบบทดสอบ เป็นเครื่องมือที่จัดทำ ขึ้นเพื่อตรวจสอบความพร้อมความรู้พื้นฐานทางการเรียนของนักเรียน หรือแบบทดสอบครูผู้สอนเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรการเรียนการสอน

๑.๒ แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน เป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลและรายละเอียดที่ต้องการ เช่น ข้อมูลส่วนตัว ความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งอาจใช้สอบถามครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

๑.๓ แบบสังเกต เป็นเครื่องมือสังเกตการสอนของครู ใช้สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน

๒. สื่อเครื่องมือสำหรับส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ใช้ในการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ผู้นิเทศจำเป็นต้องใช้สื่อและเครื่องมือ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศมองเห็นทางเลือกที่เหมาะสมกับตน ปรับปรุงแก้ไขปัญหาการทำงานของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น

๒.๑ เอกสารหลักสูตร

๒.๒ เอกสารเสริมการเรียน

๒.๓ เอกสารเผยแพร่วิชาการ

แนวการสร้างสื่อ เครื่องมือ และการใช้ ควรคำนึงถึงหลักการต่าง ๆ เหล่านี้

๑. ตัดสินใจว่าจะเลือกใช้เครื่องมือใดบ้าง โดยพิจารณาจากข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการว่ามีปัญหาเรื่องใด ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ปัญหาเกิดมาจากอะไร แล้วจึงเลือกสื่อและเครื่องมือให้เหมาะสมกับความต้องการ

๒. ศึกษารายละเอียดของสื่อ เครื่องมือ ที่พิจารณาเลือกไว้ในข้อแรกว่ามีรายละเอียดปลีกย่อย จุดเด่น จุดด้อย

๓. ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ต้องคำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑ กำหนดเนื้อหา

๓.๒ กำหนดวัตถุประสงค์

๓.๓ กำหนดรูปแบบ (การใช้งาน)

๔. การทดลองใช้สื่อ เครื่องมือทุกชนิดที่สร้างขึ้นทุกครั้ง ก่อนนำไปใช้ต้องนำไปทดลอง ใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่อง

๕. การประเมินผล การใช้สื่อ เครื่องมือควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ

๕.๑ ประเมินผลเพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงการเรียนการสอน และการทำงานของผู้รับการนิเทศ

๕.๒ ประเมินผลเพื่อหาทางปรับปรุง เพื่อพัฒนาสื่อชิ้นให้ดียิ่งขึ้น

๖. ผลสำเร็จที่ได้และการนำผลไปใช้

๑. ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย นิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน ทุกชั้นเรียนอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง

๒. ครูและบุคลากรนำหลักหลักสูตรสถานศึกษา มาออกแบบพัฒนาผู้เรียน ด้านอ่านออกเขียนได้ จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

๓. ครูทุกคนในทุกห้องเรียนได้รับการนิเทศ ๑๐๐ %

๔. นักเรียนทุกคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ซึ่งก่อให้เกิดการสร้างความรู้ความเข้าใจกับบุคลากรในโรงเรียน โรงเรียนมีข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียน

รอบด้าน มีระบบนิเทศภายในตามบริบทของโรงเรียน มีแผนและคู่มือการนิเทศตามบริบทของโรงเรียน

มีการนิเทศครูทุกชั้นเรียน มีการสรุปและรายงานผลการนิเทศ มีผลการทดสอบคุณภาพผู้เรียนระดับประเทศ

ทั้ง NT และ O-NET สูงขึ้น ผู้เรียนมีสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นไปตามจุดเน้นของหลักสูตร และมีผลงานการปฏิบัติที่ดีของครูและนักเรียน

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาวัตกรรมการนิเทศภายในด้วยรูปแบบ PHAIYAI Model มีการประเมินผล เป็นการสรุปของรูปแบบการนิเทศภายใน มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑. ส่งเสริมและพัฒนาการทำงานแบบมีส่วนร่วมของครู ๒. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ๓. เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน หลังจากที่ได้ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามวัตกรรมการนิเทศภายในแบบ PHAIYAI Model จึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นปัจจัยบ่งชี้ถึงความสำเร็จของการพัฒนาวัตกรรมการนิเทศภายในตามลำดับ ดังนี้

๑. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินทักษะการทำงานแบบมีส่วนร่วมของครู

มีผลการประเมินทักษะการทำงานแบบมีส่วนร่วมของครู ทั้ง ๑๐ คน อยู่ในระดับ ดีมาก

๒. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

-การประเมินด้านการจัดการเรียนรู้ของครู มีผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน อยู่ในระดับ ดี ๒ คน และ ดีมาก ๘ คน

-คุณภาพผู้เรียน

ข้อมูลการวัดประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ระดับปฐมวัย ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการประเมินพัฒนาการแต่ละด้านในระดับ ๓ ขึ้นไป ร้อยละเฉลี่ยรวมทั้ง ๔ ด้าน คิดเป็น ๗๐.๕๓

ระดับประถมศึกษา ร้อยละของนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละรายวิชาในระดับ ๓ ขึ้นไป ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๗๐

ข้อมูลผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับ ดี ขึ้นไป ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๓. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศภายในแบบ PHAIYAI Model

มีผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในเมื่อสิ้นสุดการนิเทศภายใน ทั้ง ๑๐ คน อยู่ในระดับ พึงพอใจมากที่สุด

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาการพัฒนานวัตกรรมการนิเทศภายในด้วยรูปแบบ PHAIYAI Model มีการประเมินผล เป็นการสรุปของรูปแบบการนิเทศภายใน มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑.ส่งเสริมและพัฒนาการทำงานแบบมีส่วนร่วมของครู ๒.เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ๓.เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการพัฒนานวัตกรรม ได้แก่ ครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ จำนวน ๑๐ คน นักเรียนโรงเรียนบ้านไผ่ใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ จำนวน ๙๖ คน หลังจากที่ได้ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามนวัตกรรมการนิเทศภายในแบบ PHAIYAI Model สามารถสรุปผลการพัฒนานวัตกรรมได้ ดังนี้

ความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้

๑. ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย นิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน ทุกชั้นเรียนอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง

๒. ครูและบุคลากรนำหลักหลักสูตรสถานศึกษา มาออกแบบพัฒนาผู้เรียน ด้านอ่านออกเขียนได้ จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ตามระดับคุณภาพ ดีมาก

๓. ครูทุกคนในทุกห้องเรียนได้รับการนิเทศ ๑๐๐ %

๔. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จากการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดการสร้างความรู้ความเข้าใจกับบุคลากรในโรงเรียน โรงเรียนมีข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียนรอบด้าน มีระบบนิเทศภายในตามบริบทของโรงเรียน มีแผนและคู่มือการนิเทศตามบริบทของโรงเรียน มีการนิเทศครูทุกชั้นเรียน มีการสรุปและรายงานผลการนิเทศ มีผลการทดสอบคุณภาพผู้เรียนระดับประเทศ ทั้ง NT และ O-NET สูงขึ้น ผู้เรียนมีสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นไปตามจุดเน้นของหลักสูตร และมีผลงานการปฏิบัติที่ดีของครูและนักเรียน

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. แนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. ม.ป.ท., ๒๕๖๒.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐
(ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา). พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ม.ป.ท., ๒๕๖๑
- นพพรพรรณ ญาณโกมุท . (๒๕๕๘) . การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน ตามแนวคิดการศึกษาชั้นเรียน
(Lesson study) . คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- ศึกษานิเทศก์, หน่วยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการนิเทศบูรณาการโดยใช้พื้นที่
เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อ
พัฒนาคุณภาพของผู้เรียน. เอกสารหมายเลข ๒/๒๕๖๒. ม.ป.ท., ๒๕๖๒.
- ศึกษานิเทศก์, หน่วยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริม
การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning). เอกสารหมายเลข ๑/๒๕๖๒. ม.ป.ท., ๒๕๖๒.
- ศึกษานิเทศก์, หน่วย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการนิเทศภายในโดยใช้
ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน. เอกสารหมายเลข ๙/๒๕๖๒. ม.ป.ท., ๒๕๖๒.
- สถาพร สมอุทัย . (๒๕๖๕) . การนิเทศการศึกษา หนึ่งตัวช่วยในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
ในศตวรรษที่ ๒๑ . ; มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. ประเมินทักษะการทำงานแบบมีส่วนร่วมของครู
๒. แบบนิเทศการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์/แผนการจัดการเรียนรู้
๓. แบบนิเทศการจัดประสบการณ์/การจัดการเรียนรู้
๔. ประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายใน

ภาคผนวก ข รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา

ภาคผนวก ค ภาพประกอบ

ภาคผนวก ง เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. ประเมินทักษะการทำงานแบบมีส่วนร่วมของครู
๒. แบบนิเทศการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์/แผนการจัดการเรียนรู้
๓. แบบนิเทศการจัดประสบการณ์/การจัดการเรียนรู้
๔. ประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายใน

ภาคผนวก ข รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา

ภาคผนวก ค ภาพประกอบ

การเยี่ยมชมชั้นเรียน

การให้คำปรึกษา

การประชุมวางแผนงาน

ภาคผนวก ง เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

คู่มือการนิเทศภายในจาก สพป.อบ.เขต ๑

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ

ปฏิทินการนิเทศ

โครงการและแบบรายงานผลโครงการนิเทศ

เกียรติบัตรรางวัลของโรงเรียน

เกียรติบัตรรางวัลของครู

เกียรติบัตรรางวัลของนักเรียน

การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

